

Клочко Н.Л.

**ПОЧАТОК ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В
КРАЇНАХ ЗАРУБІЖЖЯ (XX ст.)**

Вінниця – 2010

УДК 372 (075)

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки і психології Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 12 від 29.06.2010 р.).

Клочко Н.Л. Початок шкільної освіти в країнах зарубіжжя (XX ст.): Посібник до спецсемінару „Формування готовності дитини до школи” / Н.Л.Клочко. – Вінниця: ВДПУ, 2010. – 44 с.

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор Сметанський М.І.,
кандидат педагогічних наук, доцент Лапшина І.М.

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Загальні питання організації початкової освіти дітей в зарубіжному досвіді	6
2. Трансформація елементарної освіти в зарубіжних країнах під впливом соціально-економічних та політичних чинників	12
2.1. Особливості організації елементарної освіти дітей в США	12
2.2. Організація елементарної освіти дітей у Великобританії	18
2.3. Система елементарної освіти дітей Німеччини	23
2.4. Розвиток елементарної освіти дітей у Франції	29
2.5. Організаційні засади елементарної освіти дітей в Японії	35
Післямова	41
Використані та рекомендовані літературні джерела	43

ПЕРЕДМОВА

В Україні в наш час особливої актуальності набуває проблема суспільного становлення особистості та розвитку освіти як безперервного процесу. Напрямки реформування системи освіти в педагогічних системах світу різні, але їх об'єднує концентрація уваги на гуманістичному, етичному, інтелектуальному способі життя, який тісно пов'язаний з культурою кожного народу, з концепціями, ідеями, в яких сконцентровано самостійний стиль мислення, світосприйняття, засоби опанування дійсності, нормативні моделі поведінки, прийняті в даному соціумі, особливості ціннісних орієнтацій.

Важливим є пошук альтернативних шляхів формування і розвитку спільних підходів у галузі виховання, навчання, гармонійного розвитку особистості, які гарантують можливість нейтралізувати кризові ситуації, пов'язані з відсутністю умов для саморозвитку, самореалізації, самоактуалізації особистості.

На сучасному етапі розвитку освіти систематично відбувається переосмислення світових передових технологій, а впровадження престижних методик навчання батьки учнів готові оплачувати додатково. У сфері пропозицій освітніх послуг мода змінюється порівняно часто. Об'єднавшись, Європа уніфікує національні освітні системи. Єдині правила прийому на роботу, багато в чому схожі системи соціального забезпечення, вирівнювання економічних умов і більш активні переїзди з однієї країни в іншу вимагають зробити дошкільну, шкільну й післяшкільну освіту достатньо уніфікованою якщо не за формою, то за принципами. На сучасному етапі це ще не досягнуто, хоча всі країни роблять серйозні (вагомі) кроки назустріч у виконанні прийнятих рішень.

Загальним для всіх педагогічних систем є те, що суб'єкт навчання, особистість, що постійно розвивається і формується, знаходиться в центрі системи. Всі педагогічні системи спрямовані на пошук внутрішніх ресурсів саморозвитку особистості, на спонтанність цього розвитку.

Учні шкіл Японії, Кореї і Сінгапуру показують блискучі результати в точних дисциплінах. У вирішенні питання оптимального багатомовного мультикультурного виховання варто звернутися за досвідом до Австралії, оскільки культурно обумовлена поведінка стає там нормою життя.

Вік початку шкільного навчання в Європі стає більш раннім. Рідна мова у більшості європейців – німецька, а як другу найчастіше вивчають англійську й французьку. Розпорядок дня і час проведення канікул пов'язані з кліматом, з туристичними сезонами і церковним календарем. Так, чим південніше, тим пізніше починаються і пізніше закінчуються літні канікули. У Швеції, наприклад, починається навчальний рік в серпні, а у Франції – в цей час тільки закінчується. В католицьких і протестантських країнах багато свят відзначають в різний час і за певними звичаями, відповідно це позначається на організації життєдіяльності дітей.

Дошкільне виховання і початкова шкільна освіта завжди відображають соціально-економічну ситуацію в суспільстві й державі. Тож, незважаючи на звичайні завірення організаторів системи денного догляду за дітьми про те, що вони готують покоління майбутнього, в документах дошкільного виховання передусім відображається соціальний стан батьків дітей, їхній світогляд. На розуміння сутності дитинства значною мірою впливають традиційні уявлення про розвиток людської особистості, що виникають з релігійних установок; з інтерпретацій пристосування до умов життя в даній країні; філософських, етичних, естетичних поглядів певного суспільства. Зокрема, це думки про те, що добре і що погано для дитини, якою повинна бути правильно вихована людина, яким має бути ставлення до старших, до жінок, як одягатися, що говорити, яким має бути співвідношення особистого і суспільного, приватного і загального тощо. Якщо уважно проаналізувати документи з дошкільного виховання, то з'ясуємо, що в них також відображений позитивний і негативний досвід дорослих, відповідальних за виховання дітей. Напевно, загалом важко наперед вгадати справжні потреби малюків, аби виховувати їх з урахуванням підготовки до вирішення

майбутніх життєвих проблем. В той же час педагогічна наука, формуючи громадську думку, здатна серйозно впливати на якість і принципи поводження з дітьми як в сім'ї, так і в дитячому садку. Практика європейських країн і Америки переконує, що в наш час поступово інтегруються різні підходи до виховання дітей, приділяється увага створенню певного загального стилю ставлення до дитини, що набуває різних форм у країнах з певними культурами й економікою.

У пропонованому посібнику проаналізовано досвід суспільного становлення особистості й розвитку елементарної освіти в педагогічних системах США, Великобританії, Німеччини, Франції, Японії.

1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ДІТЕЙ В ЗАРУБІЖНОМУ ДОСВІДІ

Процеси, що відбуваються в соціально-економічному та політичному житті України, викликали необхідність підвищення якості освіти і виховання підростаючого покоління відповідно до системи цінностей демократичного суспільства, формування концептуальних підходів до навчання учнів. В умовах реформування початкової освіти важливо звертати увагу на такий вагомий аргумент, як досвід країн зарубіжжя.

Проблеми початкової освіти за кордоном зосереджені на гуманістичних цінностях освіти, наданні дітям рівних можливостей у забезпеченні освітніх потреб, поєднанні в цьому процесі національних, культурно-історичних цінностей із загальнолюдськими [4].

Вивчення вітчизняних досліджень дає змогу стверджувати, що предметом аналізу науковців є широке коло теоретичних і практичних проблем зарубіжної педагогіки, які висвітлюють питання методології навчання, організації, структури, змісту та контролю навчально-виховного процесу. Проблеми реформування зарубіжної системи освіти, стратегічні напрями і пріоритети здійснюваних перебудов, тенденції розвитку середньої

ВИКОРИСТАНІ ТА РЕКОМЕНДОВАНІ ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Веселова В.В. Традиционные и новые ценности в системе образования США / В.В. Веселова. – М., 1996. – 140с.
2. Воскресенская Н.М. Реформа школьного образования в Великобритании / Н.М. Воскресенская // Советская педагогика. – 1991. – №8. – С. 134-140.
3. Воскресенская Н.М. Великобритания: стратегические направления развития образования / Н.М. Воскресенская // Педагогіка. – 1996. – №4. – С. 91-98.
4. Вульфсон Б.Л. Школа современной Франции / Б.Л. Вульфсон.- М.: Педагогика, 1970. – 216с.
5. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 278с.
6. Джурицкий А.Н. Зарубежная школа: Современное состояние и тенденции развития / А.Н. Джурицкий. – М.: Просвещение, 1993. – 240с.
7. Джурицкий А.Н. Развитие образования в современном мире: Учебное пособие / А.Н. Джурицкий. – М.: ВЛАДОС, 1999. – 200с.
8. Карбовнічек І. Початкове навчання в перспективі Європейської інтеграції / І. Карбовнічек // Початкова школа. – 2003. – № 12. – с. 52-54.
9. Лапчинская В. Некоторые вопросы школьного образования в Англии / В. Лапчинская // Народное образование. – 1984. – № 11. – С. 91-94.
10. Лігоцький А.О. Тенденції розвитку світових освітніх систем / А.О. Лігоцький. – К., 1995. – 180с.
11. Локшина О.І. Про розвиток шкільної освіти Англії на сучасному етапі / О.І. Локшина // Педагогіка і психологія. – 2001. – №2. – С. 119-127.
12. Локшина О. Оцінювання успішності учнів початкових шкіл у Західній Європі / О. Локшина // Початкова школа. – 2002. – № 6. – с. 54-57.
13. Малькова З.А. Школа и педагогика за рубежом / З.А. Малькова. – М.: Просвещение, 1983. – 176с.
14. Очерки истории школы и педагогики за рубежом (1917-1939) / Под ред. К.И.Салимовой, Б.М.Бим-Бада. – М.: Педагогика, 1982. – 160с.

- 15.Парамонова Л.А. Дошкольное и начальное образование за рубежом: История и современность / Л.А. Парамонова, Е.Ю. Протасова. – М.: Издательский центр „Академия”, 2001. – 240с.
- 16.Писарева Л.И. Управление школьным образованием в ФРГ/ Л.И. Писарева // Педагогика. - № 6. – М., 2000.
- 17.Проскура О. Психологічна підготовка вчителя до роботи з першокласниками: Навч. посіб. для студентів педагогічних факультетів / О. Проскура. – К.: Освіта, 1998. – 199 с.
- 18.Савченко О. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів / О. Савченко. – К.: Абрис, 1997. – 416 с.
- 19.Смирнов В.П. Франция: страна, люди, традиции / В.П. Смирнов. – М.: Мысль, 1988. – 176с.
- 20.Цінності освіти і виховання: Наук.-метод. зб. / За ред. О.В.Сухомлинської. – К., 1997. – 216с.